

mgr Natalia Twardosz

Uniwersytet Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie

Streszczenie rozprawy doktorskiej, pt.
„Adaptacja społeczno-zawodowa nauczycieli na starcie zawodowym”

praca przygotowana pod opieką naukową: dr hab. Joanny Łukasik, prof. UR

promotor pomocniczy: dr Anna Kwatera

Słowa kluczowe: adaptacja społeczno-zawodowa, nauczyciel, profesjonalny rozwój

W prezentowanej rozprawie doktorskiej objęłam całościowy proces adaptacji społeczno-zawodowej nauczycieli na starcie zawodowym w okresie pierwszych trzech lat pracy zawodowej. Okres ten przypada na etap wczesnej dorosłości. Niniejsza praca składa się z części teoretycznej i empirycznej wraz ze wstępem, dyskusją i wnioskami końcowymi, a także zakończeniem.

Część teoretyczną stanowią dwa rozdziały, które zostały poświęcone omówieniu wybranych koncepcji i teorii dotyczących adaptacji społeczno-zawodowej nauczycieli rozpoczynających pracę zawodową. Adaptacja nauczyciela to czas: przeżyć, kształtowania się doświadczenia i warsztatu pracy oraz rozpoczęcia identyfikacji zawodowej. Dlatego zostały scharakteryzowane istotne ze względu na problematykę pracy wybrane koncepcje czynników przyczyniających się do procesu adaptacji zawodowej nauczycieli: „kultura i klimat placówki”, koncepcja profesjonalnego rozwoju Jima Butler’a, identyfikacja zawodowa, kompetencje społeczne jako osobiste uwarunkowania nauczycieli, fazy rozwoju nauczyciela i powstający konflikt ról w skutek realizacji zadań zawodowych, a także przygotowanie zawodowe vs. wzrastające oczekiwania społeczne. Wszystkie wymienione aspekty wyjaśniają twórcze realizowanie roli zawodowej nauczyciela. Ponieważ badania dotyczyły nauczycieli rozpoczynających karierę zawodową, a więc nauczycieli, którzy dopiero ukończyli kształcenie wyższe została również omówiona charakterystyka i specyfika pracy zawodowej nauczycieli wychowania przedszkolnego, a w raz z nią możliwe do wystąpienia trudności na starcie zawodowym. W prezentowanej dysertacji skoncentrowano się również nad osobistymi

uwarunkowaniami młodych stażem nauczycieli, do których należą takie czynniki jak: motywacja zawodowa, motyw wyboru zawodu czy rozwój osobisty.

Przedmiotem badawczego rozpoznania było zjawisko adaptacji społeczno-zawodowej nauczycieli na starcie zawodowym. Celem badań była: eksploracja, opis oraz wyjaśnienie zjawiska adaptacji społeczno-zawodowej nauczycieli na starcie zawodowym. Zastosowane zostały badania w paradygmacie badań ilościowych (pozytywistycznym) z wykorzystaniem metody sondażu diagnostycznego. W ramach rozdziału metodologicznego przedstawiono przyjętą procedurę badawczą, a także omówiono wiodące narzędzia badawcze zastosowane podczas realizacji projektu badawczego.

W ramach rozdziału czwartego dokonano analizy wraz z interpretacją wyników badań własnych. Przedstawiono wyniki badań, które zostało wykonane wystandaryzowanym narzędziem Kwestionariuszem Kompetencji Społecznych autorstwa Anny Matczak, a także wyników otrzymanych z wykorzystaniem autorskiego kwestionariusza adaptacji społeczno-zawodowej.

Dyskusja i wnioski końcowe stanowią weryfikację badań w perspektywie postawionych hipotez. W tej części skoncentrowano się na syntetycznym opisie wyników badań własnych wraz z korespondującymi badaniami, które w znaczący sposób przybliżają lub wyjaśniają otrzymane wyniki.

Pracę zamyka zakończenie, które stanowi próbę odpowiedzi na sformułowane problemy badawcze. Skonstruowane odpowiedzi wraz z weryfikacją hipotez pozwoliły na zarekomendowanie czynników dla dalszego kształcenia młodych stażem pedagogów jakim jest rozwój osobisty, a także wzmocnienie osobistych uwarunkowań kandydatów do zawodu. Dodatkowo zostały zaprezentowane implikacje teoretyczno-empiryczne dotyczące trzech istotnych obszarów: dalszych badań naukowych, kształcenia do zawodu, a także doskonalenia zawodowego. Implikacje te mogą posłużyć jako nowe metody wsparcia nauczycieli na starcie zawodowym – będąc jednocześnie możliwą strategią przeciwko zjawiska odejścia nauczycieli z zawodu w pierwszych latach pracy czy systemowego wsparcie na różnych płaszczyznach (emocjonalne, psychologiczne, społeczne, socjoekonomiczne).